

VITRUVIUS

A R K K I T E H T U U R I S T A

SUOMENTANEET SEKÄ

JOHDANNON JA SELITYKSET LAATINEET

PANU HYPPÖNEN, LAURI OCKENSTRÖM JA

AULIKKI VUOLA

Gaudeamus

KONEEN SÄÄTIÖ

on tukenut teoksen suomennostyötä.

Hanketta ovat tukeneet myös Suomen Kulttuurirahasto,
Niilo Helanderin säätiö ja Taiteen edistämiskeskus.

Alkuteos *De architectura libri decem* (n. 30–20 eaa.)

Copyright © 2022 Tekijät & Gaudemus

Gaudemus Oy

www.gaudemus.fi

PIIRROSKUVITUS: Harri Haarala ja Jukka Lauhalahti (ks. kuvalähteet)

KARTAT: Hannu Linkola

KANSI: Jukka Aalto / Armadillo Graphics

KL 72.9, 91.173 • UDK 72, 931/939

ISBN 978-952-345-200-8

PAINOPAikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2022

Sisällys

JOHDANTO

Aluksi.....	9
Vitruvius ja <i>Arkkitehtuurista</i> -teoksen synty	15
Teoksen rakenne	23
Vitruviuksen lähteet ja vaikutteet	31
Arkkitehtuurin ihanteet.....	36
Antiikin luonnontiede.....	49
Teoksen vastaanotto ja vaikutus antiikista 1900-luvulle.....	63
Suomennoksesta	69

ARKKITEHTUURISTA

ENSIMMÄINEN KIRJA	77
TOINEN KIRJA	113
KOLMAS KIRJA	147
NELJÄS KIRJA.....	177
VIIDES KIRJA.....	211
KUUKES KIRJA	257
SEITSEMÄS KIRJA	287
KAHDEKSAS KIRJA.....	319
YHDEKSÄS KIRJA.....	347
KYMMENES KIRJA.....	383

Selitykset	437
<i>Johdanto</i>	437
<i>Ensimmäinen kirja</i>	442
<i>Toinen kirja</i>	464
<i>Kolmas kirja</i>	480
<i>Neljäs kirja</i>	488
<i>Viides kirja</i>	496
<i>Kuudes kirja</i>	511
<i>Seitsemäs kirja</i>	520
<i>Kahdeksas kirja</i>	537
<i>Yhdeksäs kirja</i>	555
<i>Kymmenes kirja</i>	583
Kirjallisuus	601
Kuvalähteet	623
LIITE 1. Käsikirjoitustraditio ja moderni tutkimus	628
LIITE 2. Vitruviuksen kielen ominaispiirteitä	637
Sanasto	642
Henkilöhakemisto	647
Paikan- ja kansannimihakemisto	658
Mittayksiköt	669
Kiitokset	670